

Johanna Sandberg
utvecklingsstrateg

Förslag till yttrande över Mat- och måltidsplan för Lunds kommun

Kultur- och fritidsnämnden är positiv till intentionen med förslag till Mat- och måltidsplan. Nämnden vill utveckla arbetet inom området i linje med de mål och delmål som finns i hållbarhetsprogrammen. Nämnden ser dock att formen för styrningen inom området, med ett omfattande antal åtgärder i kommungemensamma planer, inte ger en ändamålsenlig styrning för att främja hållbarhetsperspektivet i verksamheten. För att bättre tillvarata medarbetarnas och kommuninvånarnas kompetens och kreativitet samt använda nämndens resurser till att utveckla verksamheten, bör arbetet med hållbarhetsmålen framöver i ökad utsträckning utvecklas med stöd av horisontell styrning där medarbetare och kommuninvånare tillsammans utvecklar verksamhet för att nå de politiskt satta hållbarhetsmålen.

När det gäller förslag till Mat- och måltidsplanen specifikt så kan det konstateras att det i förslag till Mat- och måltidsplan finns 27 åtgärder varav 16 åtgärder där kultur- och fritidsnämnden står som ansvarig. I planen saknas huvudansvarig nämnd för respektive åtgärd vilket finns i vissa planer i hållbarhetsarbetet. För att underlätta samordning är markering av huvudansvarig nämnd önskvärd. Kultur- och fritidsnämnden väljer att i huvudsak kommentera de 16 åtgärder som är riktade till nämnden:

Åtgärd som föreslås	Kommentar
Utveckla forum för mat- och måltidsfrågor. Forumet säkerställer en kontinuerlig dialog och samverkan med serviceförvaltningen i rollen som utförare och/eller rollen som kommungemensamt stöd i kvalitets-, hållbarhets- och	Service- och fritidsnämnden bör få huvudansvar för denna åtgärd och dialogens form och frekvens bör avgöras av omfattningen av mat- och måltidsverksamheten i respektive nämnd.

2022-04-06

Diarienummer

KU 2022/0065

utvecklingsarbete avseende mat- och måltidsfrågor.	
Säkerställa att matgästen ges möjlighet att vara med och påverka måltiden/utbudet. En förutsättning är att matgästen ges tillgänglig och anpassad information om möjlighet att påverka måltiden/utbudet.	Åtgärden är för kultur- och fritidsnämnden en självklarhet, i synnerhet för att skapa delaktighet i den öppna fritidsverksamheten. Nämnden kan i vissa delar se möjliga intressekonflikter mellan ungas rätt till inflytande och delaktighet och åtgärder som syftar till att säkerställa att näringsriktig mat serveras och att säkerställa att läsk och godis ej serveras i grundskolornas cafeterior (som i vissa fall drivs av ungdomar tillsammans med öppen fritidsverksamhet).
Utveckla samverkan mellan och förskola, skola, fritidsverksamhet och måltidsverksamhet med utgångspunkt i läroplanerna.	Kultur- och fritidsnämnden ser inte att den öppna fritidsverksamheten är relevant i samverkan med utgångspunkt i läroplanerna och nämnden bör därför inte ha ansvar för åtgärden.
Säkerställa att måltider serveras i trivsamma miljöer genom att utveckla och implementera en checklista för hur trivsamma måltidsmiljöer säkerställs inom verksamheten.	Eventuellt behov av checklistor i verksamheten bör vara en bedömning av verksamhetens medarbetare och bör därför inte vara en åtgärd i en kommunövergripande plan.
Säkerställa att matgästen ges möjlighet att vara med och påverka måltidsmiljön.	Åtgärden är för kultur- och fritidsnämnden en självklarhet, i synnerhet för att skapa delaktighet i den öppna fritidsverksamheten. Om åtgärden bedöms nödvändig kan den slås ihop med åtgärden om att säkerställa att matgästen ges möjlighet att vara med och påverka måltiden/utbudet.

2022-04-06

Diarienummer

KU 2022/0065

<p>Säkerställa att det finns goda förutsättningar samt att rätt kompetens konsulteras för en trivsam måltidsmiljö vid planering av om- och nybyggnationer.</p>	<p>Servicenämnden bör få ett huvudansvar att till exempel aktualisera frågan i om- och nybyggnadsprojekt.</p>
<p>Nationella livsmedelsstrategin ska vara ledande och samtliga livsmedel ska ha minsta möjliga klimat- och miljöpåverkan, därför säkerställer vi att prioriteringsordningen vid livsmedelsinköp är:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Svenskt ekologiskt ▪ Svenskt ▪ Importerat ekologiskt. <p>Dessutom säkerställs att etiskt certifierade livsmedel, som vid odling främjar socialt ansvar, bidrar till rättvisa handelsvillkor och att de ekonomiska förutsättningarna för odlarna förbättras, väljs där sådana produkter finns.</p>	<p>Vägledning vid inköp är ett stöd för verksamheten. I mat- och måltidsplanen finns en åtgärd där kultur- och fritidsnämnden inte har ansvar men som handlar om att säkerställa hållbara måltider genom att främja konsumtion av frukt, grönsaker och vegetabilier. Åtgärden kan med fördel integreras i denna åtgärd. På så vis blir det också nämndens uppdrag att säkerställa hållbara måltider genom att främja konsumtion av frukt, grönsaker och vegetabilier.</p>
<p>Säkerställa att den fisk som serveras i verksamheten är grönlistad alternativt kommer från hållbara bestånd.</p>	<p>Kultur- och fritidsnämnden ser inte att åtgärden har relevans i nämndens verksamhet och nämnden bör därför inte ha ansvar för åtgärden.</p>
<p>Säkerställa att matsvinn förebyggs i verksamheten vid planering, tillagning och servering.</p>	<p>Åtgärden ska vara en konkretisering av LundaEko 1.3,1.4, 1,7. I delmålen framgår bland annat att konsumtionsbaserade utsläpp ska minska, mängden matsvinn ska årligen minska och att mängden verksamhetsavfall ska minska markant. Åtgärden bedöms överflödigt eller behöver konkretiseras.</p>

2022-04-06

Diarienummer

KU 2022/0065

<p>Vid beställning och servering av mat vid representation och interna möten föregår medarbetare och förtroendevalda med gott exempel genom att minimera matsvinn samt göra ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbara val.</p>	<p>I planens inledning framgår planen omfattar samtliga medarbetare och förtroendevalda i kommunen och att mat som köps in, tillagas och serveras i Lunds kommuns verksamheter ska vara ekologiskt-, socialt- och ekonomiskt hållbar. Den ska produceras under goda arbetsförhållanden, med hänsyn tagen till en god djurvälstånd och med lägsta möjliga negativa klimat- och miljöpåverkan. Därtill finns åtgärder med fokus på livsmedelsinköp och matsvinn som bör räcka för att även representation och möten sker enligt de politiska intentionerna.</p>
<p>Säkerställa att cafeterior som vänder sig till barn och unga ska ha ett brett utbud av hälsosamma alternativ.</p>	
<p>Säkerställa att brukare och matgäster erbjuds tillgänglig och anpassad information om att göra hållbara och hälsosamma val.</p>	
<p>Säkerställa att näringsriktig mat serveras.</p>	<p>I de fall kultur- och fritidsnämndens verksamhet serverar mat är det som en integrerad del av den öppna fritidsverksamheten. Det kan innebära intressekonflikter mellan ungas inflytande och möjlighet att vara med och påverka måltiden/utbudet och åtgärden att säkerställa näringsriktig mat serveras.</p>
<p>Säkerställa att alla som arbetar med mat och måltider i Lunds kommun har rätt kompetens.</p>	

2022-04-06

Diarienummer

KU 2022/0065

Säkerställa att personal som arbetar med mat och måltider har adekvat hygienutbildning och kunskap om säker livsmedelshantering.	För att undvika dubbel styrning bör det säkerställas att åtgärden inte omfattas av egenkontroll enligt miljöbalken.
Säkerställa att kommunen tillhandahåller säker specialkost vid medicinska behov.	För att undvika dubbel styrning bör det säkerställas att åtgärden inte omfattas av egenkontroll enligt miljöbalken.

Ungas perspektiv

Då remissen omfattade att inhämta synpunkter från respektive målgrupp så har särskild beredning genomförts med unga. För att synliggöra ungdomars åsikter vill nämnden ge utrymme i sitt yttrande för ungas perspektiv.

Mat och måltider engagerar Lunds unga och de unga som tillfrågats är positiva till åtgärder där de föreslås få vara med att påverka till exempel måltider, utbud och måltidsmiljö. I dialogen med unga lyfts särskilt vikten av att bli mätt. Skolkafeterior är här särskilt betydelsefulla för möjlighet att få i sig något "matigt" som också är billigt, särskilt om eleven inte ätit frukost eller skollunchen. Gratis frukt och billiga smörgåsar lyftes som ett sätt att öka möjligheten för fler elever att äta frukost. Under pandemin erbjöds "grab and go"-lunch på vissa skolor. Detta var ett bra alternativ enligt vissa unga som menar att det är ett alternativ för de elever som av olika skäl inte vill äta bland andra eller som upplever stress under lunchen.

Gällande åtgärder om mer näringsriktiga mat och måltider håller ungdomarna i ungdomspolitikens samordningsgrupp med om att läsk och godis inte hör hemma på Lunds grundskolor men att eleverna på gymnasieskolorna är gamla nog att själva välja vad de vill äta. Dock menar de på att det är viktigast att erbjuda hälsosammare alternativ till ett bra pris.

Ungdomspolitikens samordningsgrupp fördjupade sig också särskilt i åtgärder som avser inköp. Sammanfattningsvis är ungdomarnas medskick att matsvinn bör prioriteras i arbetet med hållbar mat, att den prioriterade ordningen vid livsmedelsinköp som förslås i mat- och måltidsplanen är bra men att vegansk mat bör få en större roll i tydliggörandet av hur Lunds kommun ska arbeta med mat och måltider.